

ע"פ 4702/15 - מופיד עביד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4702/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: מופיד עביד

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 3.6.2015 בת"פ 1847-05-14 שניתן על ידי כבוד
השופט א' פרקש - סג"נ

תאריך הישיבה: כ"ב באדר א' התשע"ו (2.3.2016)

בשם המערער: עו"ד מוחמד מחמוד

בשם המשיבה: עו"ד עמית אופק

בשם שירות המבחן: גב' אורנית עמיר

פסק-דין

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (סגן הנשיא א' פרקש) בת"פ 1847-05-14 מיום 3.6.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 57 חודשי מאסר בפועל; ו-10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירה מבין העבירות בהן הורשע במסגרת תיק זה.

רקע עובדתי

2. המערער הורשע, במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן אשר כלל שני אישומים, בעבירות של חברות בארגון טרוריסטי, לפי סעיף 3 לפקודת מניעת טרור, התש"ח-1948; ייצור נשק, לפי סעיף 144(ב) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין; ותקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(2) וסעיף 274(3) בצירוף סעיף 28 לחוק העונשין. עניינם של כל האישומים בעבירות שנעשו מתוך מניע לאומני, אותן ביצע המערער בעודו משתייך ל"החזית העממית הדמוקרטית לשחרור פלסטין (חואתמה)", אשר הוכרז בשנת 1986 על ידי ממשלת ישראל כארגון טרוריסטי (להלן: הארגון).

3. על פי עובדות האישום הראשון, מאז הצטרף לארגון בשנת 2010 ועד היום, המערער מהווה חבר ופעיל בארגון. בין יתר פעילותיו במסגרת הארגון, השתתף ביום 22.2.2014 במחאת הזדהות שנערכה בכפר עיסוויה.

4. על פי עובדות האישום השני, כחלק מפעילותו של המערער בארגון, יידה המערער בקבוק תבערה ואבנים במספר הזדמנויות שונות לעבר כוחות הביטחון, כפי שיפורט להלן: בשלושה מקרים שונים, בסמוך למסגד אלארבעין שבכפר עיסוויה (להלן: המסגד), יידה המערער אבנים לעבר כוחות הביטחון שעל מצחו בד סמל הארגון. כמו כן, ביום 15.5.2013, הידוע כ"יום הנכבה", בשעה 14:00 לערך, השתתף המערער בהתקהלות אסורה יחד עם אחרים רעולי פנים, במטרה לגרום להפרות סדר בקרבת המסגד. במהלך ההתפרעות, זרק המערער אבנים וזיקוקים לעבר כוחות הביטחון. באירוע נוסף, אשר התרחש ביום 19.11.2013 בשעות הערב, השתתף המערער בהתפרעות באזור המסגד, ויידה אבנים לעבר כוחות הביטחון. לאחר מכן, רכש בנזין בתחנת דלק קרובה, וחזר לאזור ההתפרעות שם ייצר בקבוק תבערה ויידה אותו אל עבר כוחות הביטחון. במהלך התפרעות זו נפגעו מספר שוטרים וחלקם נזקקו לטיפול רפואי.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

5. ביום 3.6.2015, גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בגזר דינו, בית המשפט עמד על הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, על מדיניות הענישה הנהוגה ועל הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות. באשר לערך החברתי שנפגע, נקבע כי מעשיו של המערער פגעו בביטחון המדינה וציביותה - מעצם השתייכותו לארגון טרור; בערך המוגן של שמירה על גוף האדם וחיי אדם - בכך שיידה אבנים, ובקבוק תבערה; ובערך של שמירה על הסדר הציבורי - בכך שהשתתף בהתפרעויות ובפעולות יידי הזיקוקים. באשר למדיניות הענישה הנהוגה, בית המשפט הדגיש את חומרת הרבה של מעשיו המערער, תוך שהטעים כי יש להטיל עונשים כבדים ומשמעותיים על מי שמשתייך לארגון טרור, בין היתר משום שבעבריינות על רקע אידיאולוגי-לאומני שיקול ההרתעה תופס את הבכורה מבין שיקולי הענישה. בנוסף, בית המשפט המחוזי התייחס לכך שלמעשיו של המערער קדם תכנון מוקדם; לעובדה שהמערער נטל חלק פעיל

בהתפרעויות, וביוזמתו הכין ויידה בקבוק תבערה; לפוטנציאל הנזק הרב בכל אחת מהעבירות; למניע האידיאולוגי שהניע את המערער במעשיו; ולכך שהיה מודע היטב למעשיו, חרף גילו הצעיר. באשר לאירועים המפורטים באישום השני, בית המשפט המחוזי דן בהרחבה במבחנים על פיהם יוכרע האם מדובר באירוע אחד או במספר אירועים, כאשר לבסוף הכריע כי יש לראות את שלושת המקרים הראשונים כאירוע אחד, ואת שני המקרים הנוספים כל אחד כאירוע בפני עצמו. בהתחשב במכלול השיקולים, בית המשפט המחוזי העמיד את מתחם העונש ההולם באופן הבא: באישום הראשון, בין 10 ל-24 חודשי מאסר; באישום השני - בגין שלושת המקרים הראשונים, בין 12 ל-36 חודשי מאסר; בגין האירוע מיום 15.5.2013, בין 12 ל-48 חודשי מאסר; ובגין האירוע מיום 19.11.2015, בין 20 ל-60 חודשי מאסר.

6. על מנת לקבוע את העונש המתאים למערער, בית המשפט המחוזי בחן את נסיבותיו האישיות שאינן קשורות לביצוע העבירה. בית המשפט ייחס משקל לקולה לגילו הצעיר; לפגיעה הצפויה של העונש במשפחתו; לנזקים שיגרמו למערער מהרשעתו; לשיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק, לרבות הודייתו החלקית; ולנסיבות חייו הקשות. מנגד, בית המשפט ציין את העובדה שהמערער לא נטל אחריות על מעשיו או הפגין רצון לחזור למוטב, ולא ניסה לתקן או לפצות על הנזק שגרם. כמו כן, בית המשפט מצא כי אין מקום לסטות לקולה ממתחמי הענישה שקבע משיקולי שיקום, תוך שביסס החלטתו על ממצאי שירות המבחן. על סמך מכלול השיקולים האמורים, בית המשפט המחוזי גזר את עונשו של המערער כאמור בפסקה 1 לעיל.

נימוקי הערעור ותשובת המשיבה

7. המערער טוען בערעורו נגד חומרת עונש המאסר בפועל שהוטל עליו, אשר לטענתו חריג באופן קיצוני ביותר, ומבקש הפחתה משמעותית בעונשו. לשיטתו, בית המשפט המחוזי החמיר בעונשו, בעיקר בשל כך שלא העניק משקל ראוי לנסיבות לקולה אותן יש לזקוף לזכותו, וביניהן, הודאתו בהזדמנות הראשונה, מבלי שהובטחה לו טובת הנאה כלשהי; קבלת האחריות על מעשיו; שיתוף הפעולה שלו עם החוקרים; היותו קטין בעת הצטרף לארגון; תפקידו בתוך הארגון; נסיבות חייו הקשות - אשר פורטו גם בתסקיר שירות המבחן; והעובדה שאיש לא נפגע כתוצאה ממעשיו. עוד גורס המערער, כי שגה בית המשפט המחוזי עת קבע מתחם עונש נפרד לכל אירוע וצבר את המתחמים - בפרט ביחס לאירועים שמועדם כלל אינו ידוע. לחיזוק עמדתו, מפנה המערער ולגזרי דין בהם ניתנו עונשים קלים בהרבה אף שהמדובר בהם בעבירות חמורות יותר.

8. המשיבה, מנגד, סבורה כי יש לדחות את הערעור. לעמדתה, העונש שנגזר על המערער הוא ראוי, ומשקף את חומרת המעשים המיוחסים לו - מעשים אלימים אשר נעשו על רקע אידיאולוגי. המשיבה מדגישה כי פעילותו וחברותו של המערער בארגון הטרור לא נפסקה, הגם שבעת הצטרפותו לארגון היה קטין, ועומדת על כך שגזר דינו של בית המשפט המחוזי מביא לידי ביטוי את כל שיקולי הענישה הרלוונטיים למקרה. על כן, המשיבה סבורה כי אין מקום להתערב בעונש שנגזר על המערער.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

10. נחה דעתנו כי בקביעת מתחם העונש המתאים, בית המשפט המחוזי ייחס חומרה ראויה לנסיבות ביצוע העבירות. אכן, העונש שהושת על המערער חמור, וניתן למצוא בפסיקה דוגמאות למקרים בהם נקבעו מתחמי ענישה מקלים יותר מזה שנקבע בענייננו. אך עם זאת, אין הוא מבטא חריגה ממדיניות הענישה הנוהגת ואין הוא מצדיק התערבות. מעשיו של המערער הם חמורים ביותר, שכן במשך תקופה לא מבוטלת היה מעורב בפעילות במסגרת ארגון הטרור, במטרה לפגוע בביטחון המדינה ממניעים אידיאולוגיים-לאומניים. בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך בענישה מחמירה במקרים כגון דא, וזאת בייחוד כאשר במניין פעולות המערער, מעבר להיותו חבר בארגון טרור, ניתן למנות ידיו אבנים, זיקוקים, ובקבוק תבערה אל עבר כוחות הביטחון (ראו: ע"פ 2579/14 פרחאן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (25.5.2015); ע"פ 262/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ה (6.7.2006)). בנסיבות אלה, אין מקום להתערבות בעונש שקבע בית המשפט המחוזי.

11. אין בידינו גם לקבל את טענתו של המערער כי היה על בית המשפט לקבוע מתחם עונש אחד לחמשת המקרים המפורטים באישום השני. בהתאם למבחן "הקשר ההדוק", אשר נקבע בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקאות 5-7 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (29.10.2014), עבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד, וכי ברגיל, יש לבחון האם נמצאה בין הפעולות "סמיכות זמנים" ואם הפעולות הן "חלק מאותה תכנית עבריינית" (שם, פסקה 5 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז). ואכן, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, במקרה שלפנינו, המעשים המתוארים מצדיקים סיווג של שלושה אירועים שונים. כך גם לפי המבחן להגדרת המונח 'אירוע', המעלה את המתח בין המבחן הפורמאלי - סמיכות זמן ומקום - לבין המבחן המהותי-ערכי יותר - זהות האינטרסים המוגנים, ונקודת מבטו של נפגע העבירה, לרבות מספר הקורבנות (ראו חוות דעת חברי השופט נ' הנדל בע"פ 5668/13 ערן מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016), המתייחס גם לתזכיר חוק העונשין (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה - תיקונים שונים), התשע"ו-2015, ועמדת השופט נ' סולברג והנשיאה מ' נאור שם). זאת, משום ששלושת המקרים הראשונים התרחשו במועד שאינו ידוע למשיבה והסתכמו בידי אבנים, כך שנכון לסווגם כאירוע אחד, ואילו שני המקרים הנוספים, מעבר לכך שנעשו בפער של כחצי שנה האחד מהשני, מתארים מעשים שונים ומובדלים בנסיבותיהם, כך שנכון לסווגם כאירועים נפרדים. יתרה מכך, בסופו של יום, הושת על המערער עונש אשר אנו סבורים שהוא הולם, ומשכך גם אין הצדקה להתערבותנו (ראו בהקשר זה: ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, פסקה 15-17 (29.11.2015); ע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 101 (30.7.2015); ע"פ 6341/14 בן אישטי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (8.7.2015)).

12. אשר לעונש שנקבע בתוך המתחם, המערער טוען כי לא ניתנה התייחסות ראויה לנסיבות לקולה המתקיימות בענייננו. גם טענה זו אין בידינו לקבל. מקריאת גזר דינו של בית המשפט המחוזי, עולה כי כלל השיקולים בענייניו של המערער - לחומרה ולקולה - עמדו בפניו עובר לגזירת הדין, תוך מתן דגש רב לנסיבותיו האישיות, ובפרט לשיתוף הפעולה שלו עם החוקרים; להודייתו; ולנסיבות חייו הקשות. כאמור, לא מצאנו כי באיזון שערך בית המשפט המחוזי בין שיקולים אלו נפל פגם שיצדיק התערבות במסקנתו. בעניין זה ראוי להוסיף, כי אף אם הנזק שנגרם לשוטרים אינו תוצאה ישירה של מעשי המערער, הרי שבשל פוטנציאל הנזק הטמון בידי אבנים ובקבוקי תבערה, העובדה שלא נגרם נזק בפועל אינה גורעת מחומרת המעשים עצמם ואינה מקהה את המסוכנות הנשקפת מהם (ראו: ע"פ 2432/15 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (2.7.2015); ע"פ 3063/12 מדינת ישראל נ' עודה, פסקה 7 (8.5.2012)). עוד יוער, כי אמנם המערער התגייס לשירותיו של הארגון בהיותו בן 16 בלבד, אך הוא המשיך להיות חבר פעיל בארגון הטרור עד למעצרו; היה מודע למשמעות מעשיו ולחומרתם; ולא הביע חרטה עליהם. על כל האמור, אין בכוח השיקולים לקולה בהם נתלה המערער כדי להצדיק התערבותנו בעונש שהושת עליו. אשר על כן, דין הערעור להידחות.

13. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתנה היום, י"ב בניסן התשע"ו (20.4.2016).

שופטת

שופט

שופט
